

Praktijkvoorbeeld burgerinitiatieven

Schimmelplein, Utrecht

Praktijkvoorbeeld burgerinitiatieven

Schimmelplein, Utrecht

De bewoners van het levendige Schimmelplein in de wijk Nieuw Engeland in Utrecht organiseren er jaarlijks zo'n tien activiteiten. Ook onderhouden ze met elkaar een speelgoed-uitleenhuisje dat op het plein staat. De Stichting Beheergroep Schimmelplein verzorgt de organisatie met een harde kern van enkele bewoners. Verder zetten ongeveer 100 enthousiaste vrijwillige buurtbewoners zich in om hand- en spandiensten te verrichten tijdens de activiteiten.

Bestuur en vrijwilligers

Het bestuur van de Stichting Beheergroep Schimmelplein bestaat uit een vaste kern van voorzitter, penningmeester, en communicatie-team. Het bestuur komt een paar keer per jaar bij elkaar. Ze overleggen voornamelijk over de financiën. Daarnaast is er voor elke activiteit een organisator en soms is hiervoor een werkgroep nodig. In de wijk is door de jaren heen een netwerk ontstaan van 100 vrijwilligers in de buurt. Deze vrijwilligers zijn allemaal buurtbewoners en andere geïnteresseerden, die zich tijdens activiteiten hebben gemeld bij de werkgroep, en zijn toegevoegd aan de mailinglist. Via deze mailinglist worden zij benaderd als hun hulp en deelname is gewenst. Iedereen die graag mee wil doen of op de hoogte wil blijven, kan zich inschrijven op de lijst via de website.

Convenant

De Stichting Beheergroep Schimmelplein heeft sinds 2001 een convenant gesloten met alle groepen en instellingen die bij het plein betrokken zijn. In 2006 is dit convenant aangepast en tot op heden zijn de afspraken nog steeds geldig. In het convenant kwam precies vast te staan wie waar verantwoordelijk voor is. De Beheergroep, de school, het wijkbureau, politie en ook Portes vonden het Schimmelplein van groot belang voor de wijk.

Acties en andere acties

Jaarlijks worden op het Schimmelplein in Nieuw Engeland ongeveer 10 activiteiten georganiseerd door de Stichting Beheergroep Schimmelplein. Zo zijn de activiteiten voor 2015: Nieuwe Engeland Opknappdag, Super Suikerspinfeest, Paaseieren zoeken, Jeu de boules, Schimmelpleinfestival, Buurtpicknick, Rommelmarkt, Lampionnenoptocht, Schaatsen en Kinder Oud en Nieuw. De op het eerste oog losstaande activiteiten zijn sterk verweven

met andere buurtinitiatieven. Zo vindt de Opknapdag sinds 2 jaar direct na het paaseieren zoeken plaats en wordt daarbij ook gebruik gemaakt van de middelen en media van de Landelijke Opschoondag en NLDoet. Het Schimmelpseinfestival zoek aansluiting bij de Culturele Zondagen van de gemeente Utrecht en het Suikerspinfeest is gebaseerd op het Suikerspin speelgoed uitleen huisje dat parallel door de stichting wordt onderhouden. Ook andere buurtinitiatieven vinden zo hun weg. Neem de Stichting Cremertuin, die 2 jaar geleden een braakliggend stuk grond langs het spoor aan de grens van de wijk heeft omgebouwd tot een stadsmoestuin en natuurspeelplaats.

Eigen initiatieven

De meeste activiteiten worden al jaren door dezelfde actieve bewoners getrokken, maar er is altijd ruimte voor nieuwe werkgroep leden en organisatoren die een nieuwe activiteit willen opzetten. Serge Calon is sinds 4 jaar organisator van de Opknapdag: “Ik kwam er achter dat ik in de buurt iets miste voor mijn kinderen om te klimmen. Op het plein zag ik niets dat mijn kinderen daarin kon uitdagen. Dus ik ben een keer op een oproep van de buurtvereniging af gegaan en daar wat balletjes opgegooid.” Iemand van de gemeente Utrecht die daarbij zat gaf aan dat er aan het einde van het jaar nog wel budget was. Calon ging handtekeningen verzamelen voor zijn idee en uiteindelijk kwam er een klimtoestel op het plein. “Dat gaf een gevoel van succes: Je wilt iets en je bereikt het. De mensen waren enthousiast en ik heb veel andere mensen leren kennen. Dat gaf mij wel inspiratie en ik ben nog wat actiever in de Beheergroep gaan zitten. Hieruit is een jaar later de Opknapdag voortgekomen.”

“Dat gaf een gevoel van succes: Je wilt iets en je bereikt het.”

Serge Calon

Communicatie

- De werkgroepen hebben ieder hun eigen overleggen over de verschillende activiteiten. Iedere werkgroep bepaalt zelf hoe ze dat organiseren en iedereen heeft zo ook zijn eigen manier van communiceren. Sommigen doen dit via de mail, anderen gebruiken social media, en een groot deel van de communicatie vindt plaats op straat en bij de school, wanneer de ouders hun kinderen ophalen.
- De website Schimmelplein.nl wordt beheerd door een vast team van 2 vrijwilligers. Zij regelen ook de flyers voor iedere activiteit en verzorgen de jaaragenda. Door de komst van de website is het huis-aan-huis-nieuwskrantje dat in het verleden werd gebruikt overbodig geworden.
- Extern communiceren de projectgroepen vooral met de gemeente. Voor de groepen is het belangrijk dat de gemeente snel reageert en eenduidig communiceert. Hoewel de gemeente vaak wel op de hoogte is van de activiteiten op het Schimmelplein spelen ze hier soms onvoldoende proactief. Zo is de gemeente bij veel activiteiten ieder jaar betrokken (bijvoorbeeld bij de opknopdag, waar de gemeente materialen levert en het afval ophaalt), maar moet de projectgroep deze bijdrage ieder jaar opnieuw afstemmen en bevestigen, in plaats van dat de gemeente het uit zichzelf aanbiedt.

Financiering

- De financiering van activiteiten is wisselend. Veel wordt bekostigd in natura: gemeenten en lokale ondernemers stellen materialen en middelen ter beschikking. Denk aan schoonmaakmiddelen, een lunch, of mankracht.
- Daarnaast wordt regelmatig gebruik gemaakt van subsidies van de gemeente om activiteiten van de grond te krijgen en grote aankopen te doen. De aanvraag van deze gelden verloopt via vaste protocollen. Formulieren moeten worden ingevuld, de besteding van het geld moet worden toegelicht en er is een minimum aantal handtekeningen van buurtbewoners vereist.
- Financiering vanuit de gemeente komt makkelijker los als de gemeente bekend is met activiteiten. Extra geld is daarbij altijd welkom, niet alleen voor de aanschaf van spullen, maar ook voor uren die ingezet kunnen worden ter promotie van activiteiten en ideeën. De gemeente heeft een Leefbaarheidsbudget (voorheen Leefbaarheidsbudget, sinds 1 juli 2015 vervangen door Initiatievenfonds) waar de stichting regelmatig gebruik van maakt.
- Vaak wordt ook een eigen bijdragen van de bewoners gevraagd als zij deelnemen aan activiteiten. Zo kost een plekje op de rommelmarkt €10 en moeten ouders zelf paaseieren kopen om te verstoppen voor hun kinderen. Je betaalt los voor de hapjes tijdens het festival en betaalt €1,50 per kind voor deelname aan het Suikerspinfeest.

De Opknapdag

Nadat Serge het klimrek had geregeld, wilde hij meer voor de buurt doen. "Als je goed keek naar het plein waren er best wel wat zaken die verbeterd konden worden. Beschadigingen, viezigheid, dus het moest een beetje opgeknapt worden." Serge heeft het toen op zich genomen om in 2012 de eerste Opknapdag te organiseren. "Het eerste jaar merkte ik dat de kinderen het heel leuk vonden, dus ik heb heel veel kinderen opgetrommeld met hun ouders erbij. Daarnaast had ik de gemeente gevraagd om te ondersteunen. Ik had een oproep gedaan om 's ochtends je eigen stoepje schoon te maken en alles bij elkaar te harken. De veegwagen van de gemeente zou dat dan 's middags mee nemen". De medewerking van de gemeente was in het begin even zoeken. Op de eerste mailtjes kreeg Calon geen reactie. Uiteindelijk is hij gewoon een keer langs gegaan en uitgelegd

wat hij wilde doen aan een medewerker van de reinigingsdienst. "Het was geen enkel probleem, dat deden ze wel vaker. Dus we hebben wat afspraken gemaakt en ze deden keurig mee. We konden zelfs gebruik maken van materialen als bezems en handschoenen. Dat faciliteerden ze wel." Sinds 2014 vindt de Opknapdag aansluitend plaats op het paaseieren zoeken. "Dan is iedereen er al en deze datum valt later in het jaar, dus is het weer wat beter."

De bakfiets

Serge heeft in 2013 de Opknapdag naar een niveau hoger getrokken. Zo schafte hij vanuit het Leefbaarheidsbudget van de gemeente een bakfiets aan met gereedschap en schoonmaakmaterialen. Daaraan gekoppeld was het idee om met de bakfiets ook buiten de dag om de buurt in te gaan en op mooie dagen met kinderen op te ruimen en pannenkoeken te bakken. De 'vergroening van Utrecht' heette dat project. De bakfiets is ingezet op de 2e Opknapdag en iedereen mag de bakfiets nu gebruiken als ze zelf iets willen doen. Het budget voor de promotie van de bakfiets en het buurtinitiatief (met kinderen eten en schoonmaken) is er niet gekomen, dus de bakfiets wordt minder vaak ingezet dan Serge graag zou zien.

Het plein en Stichting Beheergroep

Zwaar verwaarloosd. Zo lag het Schimmelplein er eind jaren tachtig bij. Het was er vies, speeltoestellen waren niet veilig, er was veel vandalisme en kinderen haalden zelfs flessen uit de glasbak die op het plein stond. Een paar buurtbewoners namen het initiatief om van het verwaarloosde plein weer het stralende middelpunt van de wijk te maken. Initiatiefnemer Mariet Crijns: “Iedereen zat te mopperen, er moest gewoon iets gebeuren.”

Echt iets doen

Net in die periode voerde gemeente Utrecht een onderzoek uit naar speelmogelijkheden in Utrecht-West. Ook in Nieuw Engeland werd een inspraakavond georganiseerd om de meningen in de wijk te peilen. Crijns: “Daar besloot een aantal mensen niet meer te mopperen, maar om iets te doen. Zo is de Beheergroep er gekomen. Ons allereerste succesje was dat de glasbak werd verplaatst.” De gemeente werkte mee en stimuleerde samenwerking met de wijkpolitie, bureau Halt, Stichting Welzijn West (nu: Me’kaar) en de plantsoendienst. De politie kwam nu bijvoorbeeld sneller langs als er overlast was.

Meer betrokkenheid

Om meer betrokkenheid te creëren in de wijk besloot de Beheergroep activiteiten te organiseren voor iedereen uit Nieuw Engeland. Enthousiaste buurtbewoners maakten het plein schoon en knapten de speeltoestellen op. Op het plein konden de kinderen nu weer spelen. Sommige problemen bleven: nog steeds werd veel kapot gemaakt, mensen lieten hun hond uit op het plein en anderen dumpten vuilnis. “We vonden ook drugsspuiten en beseften dat we niet alle hondenbezitters en hangjongeren in ons eentje konden aanpakken.”

Sociale vernieuwing

De Beheergroep had de tijd mee: vanuit de politiek ontstond begin jaren negentig het begrip Sociale vernieuwing, met de ambitie om sociale cohesie in wijken te vergroten. De Beheergroep Schimmelplein paste daar uitstekend in, en kreeg als zodanig makkelijk financiering voor haar activiteiten. “We zijn zelfs door de landelijke projectgroep Sociale Vernieuwing als voorbeeld gebruikt. Toenmalig minister Ien Dales heeft onze wijk ook nog bezocht.” De Beheergroep deed steeds meer en kreeg ook met steeds meer partijen te maken. Wie zich laat horen bij de professionele organisaties krijgt meer gedaan, is de ervaring van Crijns. “Wel blijven wij als bewoners het meest deskundig. Wij weten wat zich op het plein afspeelt en hoe maatregelen uitpakken in de praktijk en wat ze betekenen voor de gebruikers van het plein.”

Herinrichting

In 1992 werd de beheergroep veranderd in een stichting om zo subsidies voor de activiteiten aan te kunnen vragen. Na de nieuwbouw van de nabijgelegen Thomas a Villa Novaschool kwam in 1995 geld beschikbaar voor herinrichting van het Schimmelplein. Omdat de Stichting Beheergroep Schimmelplein al zolang bij het plein betrokken was, wist ze precies wat er nodig was. Het hele plein ging op de schop en de architect van de school maakte met het ingenieursbureau van de gemeente een prachtig ontwerp. Het plein is nu mooi ingericht en heeft voor alle leeftijden een speelplek. Ook werd het blauwe Suikerspinhuisje geplaatst. “Een korte periode werd dit huisje beheerd door banenpoolers, maar al snel werd dit wegbezuinigd. Suikerspin ging daardoor dicht, maar de bewoners houden het huisje nu zelf open. Een fantastisch initiatief en eens te meer een bewijs hoe je als bewoner het heft in eigen handen kunt nemen”.

Stralend middelpunt

Het Schimmelplein is tegenwoordig niet alleen een mooie, maar ook een hele actief gebruikt plein. Kinderen spelen er, mensen ontmoeten elkaar en maken een praatje en buurtbewoners organiseren er bijna maandelijks een activiteit. Alle partijen die betrokken zijn bij het plein hebben afspraken met elkaar gemaakt om het plein schoon en leefbaar te houden. Naast een actieve Stichting Beheergroep werken zo'n 100 buurtbewoners als vrijwilliger mee in het beheer en de organisatie van alle activiteiten. Het doel van Crijs en de andere initiatiefnemers is bereikt: het Schimmelplein is een stralend sociaal middelpunt in de wijk.